

SŁOWO WSTĘPNE OD REDAKCJI

EDITOR'S PREFACE

Zabytkowe nagrobki Mazowsza od dawna budziły zainteresowanie badaczy. Omawiał je już Szymon Starowolski, autor inwentaryzacji napisów nagrobnych z 1655 roku. Pierwsze profesjonalne publikacje, w których wymieniano zachowane „zabytki starożytności”, ukazały się w pierwszej połowie XIX wieku. W poznaniu lokalnych starożytności nagrobnych dużą rolę odegrały też romantyczne podróże po mazowieckiej prowincji, jak też pierwsze naukowe relacje z odwiedzin licznych miejscowości Mazowsza, jakie często podejmowano w XIX wieku. Także i później renesansowe nagrobki budziły zaciekawienie i były przedmiotem studiów oraz analiz. Wśród nich szczególnie znaczenie miały podejmowane od lat 50. XX wieku studia nad renesansową rzeźbą nagrobną. Do tego nurtu wpisuje się publikowana praca, będąca pierwszym nowoczesnym opracowaniem rzeźby nagrobnej na Mazowszu.

Od kilku lat w różnych krajach Europy ukazują się syntetyczne opracowania naukowe poświęcone całym grupom zabytków w poszczególnych regionach i krajach. Dokonano w nich zarówno inwentaryzacji całych grup zabytków, jak i podsumowania poświęconej im wiedzy. Stało się to okazją do nowych ustaleń badawczych, zmiany datowań i nowych atrybucji wielu zabytków. Prezentowana praca dotyczy zabytkowej rzeźby nagrobnej na terenie historycznego Mazowsza, obejmując zarówno zabytki z terenu obecnego województwa mazowieckiego, jak i nagrobki znajdujące się obecnie na obszarze sąsiednich województw (Łomża, Łowicz), które niegdyś przynależały do Mazowsza. W pracy zebrano nie tylko

Mazovia's historical funerary monuments have long attracted scholarly interest. They were described as early as 1655 by Szymon Starowolski, the author of an inventory of tomb inscriptions. The first professional publications that listed surviving “antiquities” were published in the mid-1800s. Romantic journeys in the Mazovian countryside also played a role in the discovery of local historical tombs, as did the first scientific reports of site visits often undertaken in the nineteenth century. Since then, Renaissance funerary monuments have continued to spark interest as a subject of studies and analyses. Art history research conducted since the 1950s has been especially significant. This work, which is the first contemporary catalogue of Mazovian funerary art, is part of that trend.

For several years now, synthetic studies on monument groups in selected regions or countries have been appearing in Europe. They inventory groups of monuments as well as summarize the current state of research. Significantly, they have proven to be opportunities for new findings, changes in dating and new attributions of many monuments. This book concerns funerary sculpture from historical Mazovia, including monuments which are currently located in the modern Mazovian voivodeship as well as neighbouring voivodeships (such as ones in Łomża and Łowicz) which used to belong to Mazovia. Not only does it gather all available information on the tombs, but it also analyses them in historical and artistic terms,

wszystkie dotychczasowe informacje dotyczące nagrobków, lecz także dokonano ich analizy historycznej i artystycznej, dokonując korekt datowania wielu zabytków. Autorka zaproponowała też nowe interpretacje dotyczące proveniencji stylowych i atrybucji zabytków.

Zachowane nagrobki są bardzo ważną częścią mazowieckiego krajobrazu kulturowego i stanowią jeden z najciekawszych zespołów zabytkowych na terenie Mazowsza. Nie ulega wątpliwości, że wydana praca Olgi M. Hajduk będzie stanowiła zarówno impuls do dalszych prac konserwatorskich, jak i do badań konserwatorskich poszczególnych zabytków XVI-wiecznej rzeźby nagrobnej. W przyszłości wskazana byłaby także publikacja źródeł dotyczących rzeźby tego okresu, w tym materiałów przechowywanych w archiwum urzędu konserwatorskiego – unikalnych zdjęć poszczególnych nagrobków wykonanych podczas ich konserwacji.

Zabytkowe nagrobki czeka jeszcze jedno wielkie przedsięwzięcie. Będzie to znacząca aktywizacja ruchu turystycznego i upowszechnienie wiedzy o nich wśród mieszkańców Mazowsza, całej Polski oraz odwiedzających nasz kraj zagranicznych turystów. Będę w pełni inicjował i popierał podobne inicjatywy dotyczące nie tylko badań i konserwacji rzeźby nagrobnej, lecz także ożywienia ruchu turystycznego w poszczególnych miejscowościach, gdzie są one zlokalizowane. Będę też starał się, aby zachowane nagrobki były częściej odwiedzane przez turystów podziwiających zabytki Warszawy, Płocka, Ciechanowa, Pultuska, Drobiną i innych miejscowości.

Opublikowana książka jest kolejnym tomem serii poświęconej inwentaryzacji i badaniom zabytków na Mazowszu świadectwem nowej ery intensyfikującej badania i konserwację mazowieckich zabytków. W pełni będę popierał te działania, jak też inicjował kolejne przedsięwzięcia na rzecz ochrony i konserwacji miejscowych zabytków.

making corrections in their dating. The author has also put forward new suggestions on stylistic provenance and attribution.

The surviving tombs are an important part of the Mazovian cultural landscape and constitute one of the most interesting sets of monuments in Mazovia. Olga M. Hajduk's work will undoubtedly become an impulse for further conservation as well as conservatorial research on individual sixteenth-century funerary artworks. In the future, the publication of historical sources on the monuments of that era would be recommended, including materials stored at the Conservator's Office Archive, such as unique photographs of particular monuments taken during conservation.

There is another great undertaking that awaits historical funerary monuments: the stimulation of tourism and the popularization of this knowledge among Mazovians, Poles and foreign visitors. I fully intend to start and support similar initiatives for the research on and conservation of funerary art as well as the animation of tourist traffic in towns where the tombs are located. I will also strive for the surviving monuments to be visited more frequently by tourists sightseeing in towns and cities such as Warsaw, Płock, Ciechanów, Pultusk or Drobin.

This book is yet another volume in a series on monument inventory and research in Mazovia. Alongside others, it marks a new era of intensified efforts for the study and conservation of Mazovian monuments. They have my full support as I plan to initiate further endeavours for the protection and conservation of local monuments.

Prof. Dr. Jakub Lewicki